նից է ժառանգել միջնադարյան բերթությունը բնորոշ թեմաներն ու մոտիվները, պոետիկական մի շարք հատկանիշներ։ Բացի այդ, կան Սայաթ-Նովային միջնադարյան տաղերգությունը կապակցող այլ ուղղակի օղակներ ևս (Զաքարիա տաղասաց, Ստեփանոս Դաշտեցի, Հովհաննես Կաֆացի)։ Սայաթ-Նովան, թերևս, բանավոր ճանապարհով հաղորդակցվել է նաև ժողովրդագուսանական հայրենիներին. այդ են վկայում երգչի խաղերի ու հայրենների որոշ զուգահեռներ։ Ուսումնասիրությունը ցույց է տվել նաև, նկատեց զեկուցողը, որ Սայաթ-Նովան ծանոթ է եղել Գանձակ քաղաքի և Փահլուլ թագավորի ավանդազրույցներին, որոնց մեջ միջնադարյան հայ հեղինակները (Մխիթար, Հովսեփ Աղթամարցի, Զաքարիա Գնունեցի, Գրիգորիս Աղթամարցի) ներմուծել են չափածո հատվածներ (կաֆաներ)։ Որոշակի է, ուրեմն, որ Սայաթ-Նովան այս կամ այն չափով յուրացրել է ինչպես հայ, այնպես էլ օտար գրականության ավանդույթները, առանց որոնց նա, իր հանճարեղությամբ հանդերձ, չէր կարողանա մուտք գործել գրականության ասպարեզ և չէր կարողանա նպաստել նրա զարգացման ընթացքին։

Արվեստագիտության դոկտոր Ն. Թահմիզյանը հանդես եկավ «Սայաթ-Նովան և հայ նոր երաժշտական գեղագիտության սկզբնավորումը» զեկուցմամբ։ Երբ Սայաթ-Նովան հայտնվեց հայ երաժշտության անծայր հորիզոնի վրա, ասաց նա, մի քանի դարերի ետևում էր մնացել արդեն մեր ազգային երգարվեստի բարձրագույն ձևերի՝ միջնադարյան տաղերի ու մեղեդիների զուտ չգերազանցված ճարտարկերտությունը։ Սայաթ-Նովան ժառանգեց, գլխավորապես, հայկական ուշ միջնադարի ժողովրդաբաղադրային բնարական երգն ու նրա բառյակային անպաճույճ ձևը։ Եվ հենց դրա մեջ նա ներդրեց խոր մտքեր, մեծ կրքեր ու հույզեր։ Զեկուցողը կանգ առավ Սայաթ-Նովայի գեղագիտական դաղափարների համակարգի վրա, բնորոշ օրինակներով ցույց տվեց, որ անզուգական երգչի խաղերում հանդիպում են բազմաթիվ փիլիսոփայական մտքեր՝ աշուղի և նրա դերի, աշուղական արվեստի ու նրա կոչման, երգ-երաժշտության գեղագիտական և բարոյագիտական դերի, սոցիալական արդարության, ազգային հարցի մասին և այլն։ Դրանք ըստ էության իրար լրացնող, խորիմաստ ասույթներ են, որոնք գոյացնում են հայացքների մի կուռ ամբողջություն։ Ուշագրավն այն է, եզրափակելով իր խոսքն ասաց Ն. Թահմիզյանը, որ այդ համակարգի բաղադրիչ տարրերը, առանձին կապեր դրսևորելով միջնադարի հետ, միևնույն ժամանակ, ամբողջությամբ վերցրած, որոշակիորեն դուրս են գալիս հայկական միջնադարյան երաժշտագեղագիտական հարցերի ավանդական շրջանակներից և սկզբնավորում նոր ժամանակներին հատուկ դրույթների ձևավորումն ու տարածումը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՈԲԵԼՅԱՆԱԿԱՆ ՆԻՍՏԸ

Նոյեմբերի 25-ին Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նիստերի դահլիճում տեղի ունեցավ ՀՍՍՀ ԳԱ ընդհանուր ժողովի հոբելյանական նիստը՝ նվիրված Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխության 70 ամյակին։ Նիստին մասնակցում էին Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի քարտուղար Ռ. Արզումանյանը, Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի նախագահի տեղակալ Յու. Խաչամիրյանը, ՀԿԿ Կենտկոմի գիտության և ուսումնական հաստատությունների բաժնի վարիչ Ա. Մելիքոնյանը։

«Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխության 70 ամյակը և գիտության զարգացումը Սովետական Հայաստանում» զեկուցումով հանդես եկավ ՀՍՍՀ ԳԱ պրեզիդենտ, ակադեմիկոս Վ. Համբարձումյանը։ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը, ասաց նա, սոցիալական և ազգային ազատություն բերեց մեր երկրի բոլոր ժողովուրդներին, որոնք պատմական համեմատաբար կարճ ժամանակամիջոցում մեծ նվաճումների հասան էկոնոմիկայում, մշակույթի և գիտության մեջ։ Սովետական իշխանության առաջին իսկ տարիներից կուսակցությունը գիտության զարգացումը համարում էր դարավոր հետամնացությունն ավելի արագ հաղթահարելու, բարձր զարգացած էկոնոմիկա ստեղծելու նախադրյալ։

Հայաստանում գիտության զարգացումը դարձավ սոցիալիստական սիստեմի առավելությունների, ինտերնացիոնալիզմի և մեր երկրի ժողովուրդների եղբայրական համերաշխության առավել վառ դրսևորումներից մեկը։ Գիտության հաջողությունների հիմքը մի կողմից մեր ժողովրդի գիտական ստեղծագործության ունակության հանդեպ հավատն էր, մյուս կողմից՝ ռուս գիտնականների շռայլ օգնությունը Հայաստանում գիտական աշխատանքի կազմակերպման գործում։ Այդ օգնությունն արտահայտվեց ոչ միայն կադրերի պատրաստման մեջ, այլև գիտական խոշոր հետազոտություններ իրականացնելիս։ Փորձը ցույց տվեց, որ մենք հաջողությունների էինք հասնում միայն այնտեղ, որտեղ մեր

գիտնականների հսկայական աշխատասիրություններ և տաղանդը զուգորդվում էին նպատակի ճիշտ ընտրության և հետազոտական աշխատանքի բարձր մակարդակի հետ։

Այնուհետև Վ. Համբարձումյանը նշեց, որ ՍՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայում վերջերս կայացած խորհրդակցությունում ակադեմիայի պրեզիդենտ, ակադեմիկոս Գ. Մարչուկը հիմնարար գիտությունների ասպարեզում հիմնական պահանջ համարեց աշխատանքի բոլոր բնագավառներում, այդ թվում հանրապետական ակադեմիաների գիտական գործունեության մեջ, համաշխարհային մակարդակին հասնելը։ Մենք կարող ենք հպարտանալ այն բանով, որ հիմնարար հետազոտությունների որոշ ճյուղերում մեր ակադեմիայի հիմնարկները հասել են համաշխարհային ճանաչում գտած արդյունքների։ Այդուհանդերձ, մեր մի շարք ինստիտուտներում կան թույլ օղակներ, որոնք պետք է վճռական շրջադարձ կատարեն դիտական խնդիրների լուծման նկատմամբ հանդես բերվող մոտեցման մեջ։

Ներկայումս, շարունակեց զեկուցողը, մեր ակադեմիայի ինստիտուտներում և բաժանմունքներում աշխատանք է կատարվում գիտական հետազոտությունների առաջնային ուղղությունները հշգրտելու, այն բնագավառներն ի հայտ բերելու նպատակով, որտեղ մեր գիտնականները կարող են առաջատար դեր խաղալ։ Նպատակը գիտական ուսումնասիրությունների հետագա ակտիվացումն է, դրանց մակարդակի բարձրացումը։

ՀՍՍՀ ԳԱ պրեզիդենտը առանձնակի ուշադրություն դարձրեց գիտության այն ուղղություններին, որոնք գործնական մեծ արդյունք են տալիս՝ հատկապես էլեկտրոնիկայի, հաշվողական տեխնիկայի և ժամանակակից ֆիզիկայի ու մաթեմատիկայի որոշ այլ ճյուղերի զարգացման հարցերին։ Նշեց, որ վերակառուցումը պետք է տարածվի ոչ միայն ճշգրիտ և բնական գիտությունների, այլև հասարակական գիտությունների ինստիտուտների վրա, սկսած տնտեսագիտությունից ու փիլիսոփայությունից մինչև հայագիտությունը, այսինքն՝ այն բնագավառների վրա, որոնց համար մեր ակադեմիան առանձնահատուկ պատասխանատվություն է կրում։

Վերջում Վ. Համբարձումյանը խոսեց ասպիրանտուրայի միջոցով կադրերի պատրաստման աշխատանքի բարելավման, ինչպես նաև բուհերի հետ ավելի լայն համագործակցության մասին, նշեց, որ պետք է բարձրացնել պահանջկոտությունը կադրերի պատրաստման գործում։